

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Василів Соломії Степанівни

«Адміністративно-правові засади підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Соціально-політичні зміни в українському суспільстві, нові пріоритети у державотворенні зумовлюють необхідність реформування українського законодавства, а подекуди й докорінної його зміни. Адміністративно-деліктне законодавство, в якому значна кількість норм не відповідає вимогам сьогодення, потребує саме докорінної зміни на підставі новітніх наукових досягнень. Зважаючи на значне збільшення в останні роки кількості суб'єктів наділених адміністративно-юрисдикційними повноваженнями, а також на відсутність системності у формуванні структури таких органів публічної адміністрації, важливою у сучасній науці адміністративного права є проблема розподілу компетенції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення між окремими органами публічної влади та посадовими особами цих органів. Однак, реформа адміністративного права, що була задекларована ще у Концепції адміністративної реформи в Україні, до сьогодні не отримала свого нормативного втілення. Проекти Кодексу про адміністративні проступки та Адміністративно-процедурного кодексу, що покликані були врегулювати основні питання розгляду і вирішення справ про адміністративні правопорушення, отже, в тому числі, і питання підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також визначити систему органів адміністративно-деліктної юрисдикції, залишилися лише проектами.

За таких умов беззаперечним видається віднесення проблем застосування норм, що визначають підвідомчість розгляду справ про

адміністративні правопорушення, до достатньо важливих для української дійсності. У науковому дослідженні С.С. Василів на основі аналізу чинного адміністративного законодавства України та узагальнення практики його застосування, зроблена спроба проаналізувати адміністративно-правові засади підвідомчості справ про адміністративні правопорушення і запропонувати шляхи вирішення існуючих правових колізій, а також розробити відповідні пропозиції щодо удосконалення цього інституту адміністративно-деліктного права. Зважаючи на необхідність оновлення законодавства про адміністративні правопорушення, а також високий рівень актуальності проблем визначення і розмежування підвідомчості в адміністративно-деліктному провадженні, у дисертаційному дослідженні порушуються питання і визначаються механізми підвищення ефективності застосування норм, що визначають компетенцію окремих суб'єктів адміністративної юрисдикції.

У науці адміністративного права є відповідні праці, безпосередньо чи опосередковано пов'язані з науковим аналізом інституту підвідомчості справ про адміністративні правопорушення, проте предметом комплексного наукового дослідження адміністративно-правові засади підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення ще не були.

Викладене вище засвідчує актуальність теми дисертаційного дослідження С. С. Василів. Дисертація виконана в контексті наукових напрямів досліджень Національного університету «Львівська політехніка» від 24 червня 2014 р., протокол № 5 «Про правові, психологічні та інформаційні проблеми розвитку державності в Україні», науково-дослідної роботи «Вдосконалення правового механізму захисту прав і свобод людини і громадянина в умовах розбудови правової держави» (державний реєстраційний № 0112U001217), а також у контексті наукового дослідження кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового інституту права та психології НУ «Львівська політехніка» «Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах

розбудови правової держава» (державний реєстраційний номер № 046U004099).

Належний ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації зумовлений, насамперед, раціональною та логічно узгодженою структурою дисертаційної роботи, використанням усього методологічного арсеналу сучасної правової науки, а також підтверджується змістовними теоретичними висновками і практичними рекомендаціями, які сприяють виявленню та вирішенню основних проблем підвідомчості в адміністративно-деліктному провадженні, визначенню правових колізій підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення та способів їх подолання.

Структура дисертаційного дослідження надає можливість отримати цілісну уяву щодо теоретичних і практичних аспектів реалізації адміністративно-правових засад підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення. Вона включає вступ, три розділи, що складаються з восьми підрозділів, висновки, список використаних джерел і додатки, є логічно виправданою та дозволяє досягти послідовності розгляду поставленої проблеми. Зміст дисертаційної роботи, характер висновків, які сформулювала автор, визначені нею рекомендації щодо удосконалення правового регулювання інституту підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення, підтверджують досягнення дисертантом мети наукового дослідження (с. 6 дисертації).

Необхідно відзначити різнобічність апробації результатів дисертаційної роботи, які були оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Про науковість наукового дослідження свідчить використана кількість джерел, що прямо чи опосередковано пов'язані з висвітлюваною тематикою (с. 180-212), при цьому автором проаналізовані теоретичні праці не лише вітчизняних, але й зарубіжних науковців. Дисертант детально проаналізувала статистичні

матеріали та результати проведеного опитування (Додатки А, Б), що дало змогу формування у роботі об'єктивних та змістовних висновків.

Наукова новизна і практична значущість одержаних результатів обумовлена своєчасною постановкою проблеми, дослідженням сучасних ідей реформування адміністративно-деліктного законодавства, намаганням сприяти удосконаленню нормативного матеріалу, що регламентує протидію адміністративним правопорушенням. Дисертація є одним з перших комплексних досліджень адміністративно-правових засад підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення у сучасних умовах.

У науковій роботі здійснений ґрунтовний аналіз проблем підвідомчості у адміністративному праві, на підставі чого проведено періодизацію розвитку інституту підвідомчості справ про адміністративні правопорушення на теренах України (с. 14-15); здійснено комплексний аналіз методів та принципів дослідження підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення (с. 33-43); обґрунтована необхідність включення до методологічної основи наукового дослідження підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення загальних висновків теорії права, соціології права (с. 33); з'ясовано сутність інституту підвідомчості в адміністративному праві (с. 46-56); виокремлені основні та додаткові ознаки підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення (с. 73-74); визначено місце принципів підвідомчості справ про адміністративні правопорушення у системі загальних принципів права та науки адміністративного права (с. 83-93); звернено увагу на види підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення (с. 109); проведено аналіз системи суб'єктів, які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення та їх повноваження (с. 110-115); відзначена особлива роль суду як органу адміністративної юрисдикції та обґрунтовані умови судової підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення (с. 130-131); аргументована необхідність збереження відомчої підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення

(с. 132-133); охарактеризовані колізії підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення та запропоновано шляхи подолання таких колізій (с. 143-153); запропоновано перелік правових підстав, які дають змогу правильно визначити орган, посадову особу, які уповноважені розглядати та вирішувати справи про адміністративні правопорушення (с. 174).

Зі змісту дисертаційного дослідження можна визначити ключові положення, висновки та пропозиції, які характеризуються науковою новизною, зокрема: опираючись на доктринальні наукові дослідження та нормативно-правові акти у галузі адміністративного права, запропоновано більш змістовне, з урахуванням сучасних підходів юрисдикційної практики, визначення терміну «підвідомчість розгляду справ про адміністративні правопорушення» (с. 60); запропонована оптимальна система принципів підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення та задекларована необхідність їх нормативного закріплення (с. 92-93); звернена увага на основні та проведено поглиблений аналіз додаткових ознак підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення та їх вплив на кваліфікацію протиправних дій (с. 73-74); окреслено перспективні за змістом шляхи удосконалення законодавчої регламентації розмежування компетенції органів та посадових осіб, що уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення (с. 175).

Практичне значення одержаних дисертантом результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані: у науково-дослідній роботі – як основа для подальшого вирішення проблем підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення, уповноваженими на це суб'єктами; правотворчості – для вдосконалення чинного адміністративного законодавства, яке регулює питання підвідомчості справ про адміністративні правопорушення; правозастосовній діяльності – для застосування рекомендацій і пропозицій дослідження в адміністративно-процесуальній діяльності органів, що уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення; навчальному процесі – під час викладання та підготовки

методично-дидактичних матеріалів з навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Адміністративна деліктологія», «Розгляд окремих категорій адміністративних справ судами», «Практикум з адміністративного судочинства», а також в системі професійної підготовки працівників органів державної влади та управління.

Повнота викладу положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих автором наукових працях. За темою дисертаційної роботи опубліковано 19 наукових праць, серед яких 8 статей – 7 у наукових виданнях, визнаних фаховими з юридичних наук, 1 в зарубіжному періодичному виданні, 1 в журналі внесеному до наукометричної бази даних «Index Copernicus» та 11– у збірниках тез доповідей на науково-практичних заходах. Публікації підтверджують науковий доробок автора, а їх обсяг, кількість та якість відповідає усім вимогам до публікацій основного змісту дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук і надають авторові право публічного захисту дисертаційної роботи.

Разом із загальною позитивною оцінкою дисертаційного дослідження, проведеного С.С. Василів, слід вказати і на окремі недоліки та висловити побажання щодо їх усунення.

1. У підрозділі 1.1 «Історіографія підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення» автор на основі аналізу наукової літератури, історичних джерел здійснює періодизацію розвитку інституту підвідомчості справ про адміністративні правопорушення на теренах України, зокрема дисертант виокремлює періоди становлення цього інституту. Доцільно було б здійснити більш змістовну характеристику розвитку інституту підвідомчості розгляду справ про адміністративні у період незалежності України, з урахуванням чинного адміністративного законодавства України та правозастосовної практики.

2. Дискусійною є точка зору дисертанта про необхідність обмеження повноважень органів місцевого самоврядування та виконавчих комітетів

сільських, селищних, міських рад застосуванням адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення у сфері благоустрою територій та нормальної життєдіяльності громад цих територій (с. 120-121). Однак, відповідно до чинного Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» повноваження організаційних структур місцевого самоврядування поширюється не лише на цю сферу, але й на багато інших (сфера соціально-економічного і культурного розвитку; сфера управління комунальною власністю; сфера освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту тощо). Крім того, загальною тенденцією реформування публічної влади в Україні є не зменшення, а збільшення повноважень місцевого самоврядування з наданням відповідних фінансових ресурсів.

3. У підрозділі 2.2 «Суб'єкти, що уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення» дисертантом проведено аналіз системи суб'єктів, які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення та їх повноваження: розглянуто особливості правового статусу таких суб'єктів адміністративної юрисдикції як органи місцевого самоврядування, адміністративні комісії при виконавчих комітетах сільських, селищних, міських рад; органи Національної поліції та суди. Разом з тим дисертант недостатньо уваги приділила підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення органами виконавчої влади, хоча й звернула увагу на переваги «несудової» підвідомчості таких справ (с. 132-133).

4. На с. 138 дисертації висловлюється думка про те, може бути підвідомчим розгляд справ про адміністративні правопорушення і недержавним організаціям, але лише за умови делегування їм функцій публічної адміністрації відповідно до закону. Зокрема, застосування заходів виховного впливу до неповнолітніх можуть здійснювати інституції громадянського суспільства у випадках вчинення неповнолітніми особами правопорушень, що не несуть значної суспільної небезпеки.

Така думка потребує додаткової аргументації, зважаючи не тільки на те, що в Україні на сьогоднішній день не створені відповідні інституції громадянського суспільства, яким можна було б делегувати повноваження щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, вчинені неповнолітніми, але й на необхідність для досягнення мети притягнення до адміністративної відповідальності не розпорошувати адміністративно-юрисдикційні повноваження, а концентрувати їх відповідно до вимог системності.

5. У розділі 3 «Розмежування компетенції органів, що уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення» на сторінці 171 дисертант висловлює пропозицію про доповнення КУпАП нормою, відповідно до якої керівник адміністративно-юрисдикційного органу міг би самостійно визначати підвідомчість справ певним посадовим особам, керуючись рівнем кваліфікації посадової особи, досвідом роботи тощо. Втім, автор у дисертаційному дослідженні не формулює змісту конкретних норм або пропозицій щодо внесення змін до чинного законодавства про адміністративні правопорушення. Такі пропозиції сприяли б більшій практичній спрямованості дослідження.

Проте, зазначені зауваження не зменшують науково-теоретичної і прикладної цінності роботи в цілому і не відображаються на загальній позитивній оцінці дисертації.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота виконана українською мовою, оформлена у повній відповідності з нормами і вимогам Міністерства освіти і науки України, є завершеною самостійною науково-дослідною роботою автора, характеризується високим рівнем.

Автореферат за структурою та технічним оформленням відповідає визначеним Міністерством освіти і науки України стандартам. Зміст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертаційної роботи.

На підставі викладеного вважаю, що дисертація Василів Соломії Степанівни на тему «Адміністративно-правові засади підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення» є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримані нові результати, що вирішують важливе завдання для науки адміністративного права щодо удосконалення правового регулювання інституту підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Дисертація за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю та достовірністю, науковим і практичним значенням отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом працях, за оформленням відповідає вимогам пунктів 9, 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженим постановою Кабінету міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор – Василів Соломія Степанівна за підсумками публічного захисту заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –
кандидат юридичних наук, професор,
директор Інституту з підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Львівського державного університету
внутрішніх справ

Ю. С. Назар

